

GAZETA TRANSILVANIEI.

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci. Număr de Duminică 8 franci pe an.

Redacţia,
Tipografia şi Administraţia:
BRAŞOV, PIATA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 cor., Fără dus acasă pe an 20 cor., pe 1/2 an 10 cor., pe 1/4 an 5 cor. Un număr 10 bani. Inserate: un şir pe 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învală. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

În jurul sufragiului universal.

— Notiţe şi reflexiuni după R. S. —

II.

Parlamentul englez se numeşte „The house of commons”, adică casa comunelor, casa poporului. Aceasta cameră e mândră, că este reprezentanta milioanei poporului şi nu a unei pătri privilegiate. Ea simte, că aceasta fi este ţăria, care-i asigură autoritate în jos şi putere în sus.

„Dar chiar să fie adevărat, că puterea parlamentului isvoreşte numai din sufragiul universal şi atunci e păcat, că reprezentanţii masei inculte şi nesăturate strică parfumul fin al parlamentului, pe care îl vor degrada la un cuib de agitaţie demagogică” — aşa spun contrarii.

Soarta parlamentului englez e normativă în privinţa aceasta. Înainte de a se reforma parlamentul se numea clubul cel mai fin al Angliei. Cu estinderea dreptului electoral, „clubul fin” s'a schimbat cu înecutul. Într-o bună dămăneală un conducător de al muncitorilor, ales deputat, Keir Hardie a apărut în parlament cu o pălărie mare, lată şi în buză simplă de muncitor. Deputaţii cari paradau în fracuri şi cilindre s'au scandalizat şi ziceau desperaţi: „S'a sfârşit cu clubul cel mai fin! Casa comunelor a tot pierdut din eleganţă, până când acum guvernul Asquith a dejosit-o total lichidând diurne membrilor, cari până acuma se jenua a primi bani pentru slujba lor de deputaţi. Aceasta e o abatere totală de la tradiţiile exclusiviste şi de la caracterul aristocratic al camerelor comunelor.

De fineţa clubului se ţinea, ca să joace rol în el câţi mai mulţi oameni distinşi: o ceată deosebită, care se compunea din magnaţi ti-

neri, ce întindeau mâna până şi sociologilor, apoi mari proprietari, plutocraţi geniali şi în fine cât mai multe figuri cu protecţii gata de serviciu. Aceştia pe timpul alegerilor toţi se deghizează de prietini ai poporului şi de atleţi neînfricaţi ai intereselor periclitare ale poporului. Aceste figuri de lumea mare formează o atracţie irezistibilă asupra celorlora, cari indiferenţi faţă de orice direcţie politică, caută atingere şi legături sociale cu oamenii puternici şi vestiţi.

Aceasta direcţie se instăpâneşte atât de mult, încât *interesele politice serioase, străduinţa spre desvoltare*, cari în asemenea cluburi nu se pot valida, se reduc aproape de tot.

Aceasta ne-o dovedeşte apariţia ciudată, că cercurile electorale îşi caută candidaţi mai cu seamă miniştri şi secretari de stat. Dacă aceasta nu e posibil, candidează vreun magnat, iar dacă n'au nici de acesta se îndestulesc şi cu un bancher. Şi apoi se miră, că un astfel de parlament n'are mai multă autoritate decât un club fin, dar nu are *autoritate adevărată parlamentară*, la care să se închine coroana, poporul, ţara şi chiar şi minoritatea deopotrivă. Un astfel de parlament apoi oscilează totdeauna între *servilism şi obstrucţionism*.

Şi este încă noroc, că unii aristocraţi au ambiţia să guverneze ţara ca miniştri. Aceasta sileşte partidele aristocratice, — fiindcă numai prin un anumit curent popular se poate ajunge la guvern — să pue la cale un curent popular şi să-şi câştige o popularitate stilizată. Pe aceasta cale de încunjur se furişează şi interesul poporului în parlamentul de cenz. Ba pe calea aceasta şi demagogia are şanse de-a se vârî între domnii mari şi a sta acolo. Natural, că nu

este vorba de *demagogia socialistă*, ci de *demagogia naţionalistă*.

„Aşa bag seamă — se aude un glas ce întrerupe — că viitorul parlament va fi o frumuşică organizaţie demagogică.”

Intrebarea e, că ce înţelege omul sub demagogie? Cuvântul acesta şi-a schimbat înţelesul şi însemnătatea cu o repeziune uimitoare. Multe concepţii, ce înainte cu 10—20 de ani erau cea mai curată demagogie, acum au avansat şi au ajuns până sus la guvern. Astfel ministrul englez de finanţe George Lloyd a zis următoarele în expozeul său din anul trecut:

„Guvernul a hotărât, că va asigura fie-cărui muncitor de 65 de ani o penziune corăspunzătoare. Ca să avem venitul necesar pentru aceasta, trebuie să urcăm considerabil competenţa de ereditate şi de transpunere, în gradele mai înalte.”

Aceasta este o declaraţie cu miros de demagogie, dar în gura ministrului englez de finanţe înseamnă *triumful unei politice populare pozitive*.

Mai cităm şi un alt exemplu.

Prim ministrul Asquith a făcut următoarea declaraţie în discursul rostit pentru apărarea veto-billului:

„După cum poporul britic restrânge regatul absolutistic cu ajutorul dreptului de-a denega plăţirea dărilor, tot astfel e necesar, ca camera comunelor să folosească puterea exclusivă de dispunere asupra finanţelor, ca să înfrâneze pofta de abuzuri a lorzilor.”

O astfel de declaraţie natural, că nu e posibil să se facă decât în un parlament alcătuit pe baza sufragiului universal.

Şi iată pe calea aceasta ajungem la fixarea deosebirii corecte între demagogie şi democraţie.

Ceea-ce în camera de cenz este încă o deviză demagogică, goală,

aventuroasă, aceeaşi în un parlament în stare mai desvoltată este deja o alcătuire pozitivă a direcţiei democratice.

Congresul săculesc, despre care am făcut amintire, se va întruni la 22 August n. în Turda. În vederea acestui congres se fac, după cum scriu ziarile maghiare, întinse pregătiri.

Lege sancţionată. Foaia oficială publică rescriptul prea înalt prin care M. Sa sancţionează proiectul de lege privitor la privilegiul băncii austro-ungare.

Externe. »Agenţia Reuter« află din Teheran, că fostul şah al Persiei, Mohamed Ali, ar fi ajuns la Amol, la 80 de mile engleze de nordul capitalei Teheran. O luptă a avut loc la 70 de mile spre est, la Ceri, între trupele guvernamentale şi partizanii fostului şah, comandaţi de Reşid Saltaneh. Trupele guvernului au biruit. Ştirea, după care fostul şah ar fi luat cu forţa oraşul Seinan, nu e încă confirmată.

— Combes, fost primministru al Franţei, prezidând un banchet politic, a relevat necesitatea colaborării grupărilor stânga cu guvernul, pentru moralizarea reformei electorale. El a invitat pe republicani să primească sistemul elaborat de partidul stânga, care asigură şi minorităţii reprezentarea în camera franceză.

De la ordinea zilei.

— O declaraţie a lui Kristóffy. — Un memorandum. — Păţania d-lui Dr. Oprişa. —

Din prilejul, că deputatul B. Ciabei, Kristóffy s-a prezentat în cameră. »Bud. Hirl.« ziarul arhişovinist a tăbărat asupra lui şi şi-a exprimat părerea de rău, că deputaţii n-au demonstrat contra lui.

»Bud. Hirl.« n-a atacat pe Kristóffy din motiv, că el a fost odinioară ministru »dorobant«, ci din motiv, pe care ziarul imperialist îl retace cu perfidie. Adevăratul motiv este, că Kristóffy a fost *cel dintâiu ministru ungar, care a prezentat*

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Şcoala civilă de fete cu inter. a Asociaţiunii.

Primum la redacţie anuarul XXV al şcolii civile de fete cu internat şi drept de publicitate a Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, din Sibiu, pe anul şcolar 1910/11 publicat de Dr. Vasile Bologa, director.

În fruntea acestui anuar jubilar d-l director V. Bologa publică istoricul înfiinţării şi desvoltării în cei 25 ani a internatului, din care reproduc următoarele părţi:

Desfiinţarea iobăgiei la 1848—49 a găsit poporul român nepregătit şi neorientat în multe privinţe. Nepregătit în deosebi pe terenul învăţământului public, ceea-ce n'a fost decât o firească urmare a încătuşerii de secole. Şi dacă înainte de 1848 erau totuşi în sânul poporului român două gimnazii complete pentru instrucţia superioară de băieţi, în Blaj şi Beiuş, apoi pentru instrucţia superioară a fetiţelor române lipsiau cu desăvârşire institutele naţionale corăspunzătoare.

Cu toate acestea în vremea libertăţii ce a urmat după ştergerea iobăgiei, conducătorii poporului român au trebuit să

vadă mai întâiu de trebuinţele lui cele mai arzătoare. Aşa a răsărit dintr'un entuziasm sacru la 1852 gimnaziul mare român din Braşov cu şcoala reală şi comercială superioară; apoi la 1862 gimnaziul inferior din Brad şi la 1863 gimnaziul complet fundational din Năsăud, afară de seminarele teologice şi preparandiile profesionale române de pe lângă episcopiiile şi arhiepiscopiiile române din Transilvania şi Ungaria.

Aceste institute superioare de învăţământ, pe lângă stipendiile acordate pentru studii universitare, ne-au dat în scurtă vreme un număr considerabil de bărbaţi intelectuali. Dar cu cât creştea numărul acestor bărbaţi, cu atât mai intensiv se simţea şi lipsa culturii naţionale a femeii române, de oare-ce pe atunci fetiţele române nu se puteau împărtaşi de o instrucţie superioară decât în institute străine, iar în institute străine, e în deosebă cunoscut, că nu se poate agonisi cultură şi educaţie naţională potrivită firii şi geniului nostru străbun.

Acest neajuns l-a simţit îndată cea dintâiu generaţie a clasei noastre intelectuale după războiul civil din 1848—49, în a cărui patriotică atmosferă îşi făcuse educaţia naţională. Şi în adunarea generală a Asociaţiunii din Sighişoara, la 3—5 August 1879, s'a ivit pentru întâia-dată

ideia: »ca comitetul (Asociaţiunii) să se îngrijească de înfiinţarea unui institut pentru creşterea fetiţelor române«, prezentată ca propunere concretă de fericitul avocat şi referent şcolar în Sibiu Anania Trombiţaş.

Dar propunătorul făcea parte din opoziţia ce se formase în sânul Asociaţiunii la adunarea generală din 1879 şi 1880, care făcea observări conducerii: »că Asociaţiunea în timp de 19 ani n'a făcut direct mai nimic pentru literatura română şi cultura poporului român« şi cerea: »ca activitatea Asociaţiunii noastre pentru înaintarea culturii poporului român să fie de aci înainte îndreptată nemijlocit asupra masei« poporului român.

Sub presiunea acestei opoziţii adunarea generală dela Sighişoara din 1879 a şi decis: »a da activităţii Asociaţiunii o direcţiune mai practică«.

Veniind propunerea pentru înfiinţarea şcolii de fete din cercurile opoziţiei, n'a fost întâmpinată cu însufleţire şi a rămas de-ocamdată înregistrată la »protocol«.

Istoricul George Bariţiu însă, pe atunci secretar l al Asociaţiunii, deşi purtase energică polemică cu opoziţia amintită, a ştiut totuşi să aprezieze importanţa ideii ca să înfiinţeze Asociaţiunea o şcoală superioară de fete şi a devenit cel mai infocat apostol al acestei idei. Şi iată cum

pregătia el spiritele pentru realizarea ei în ziarul »Observatorul« şi în »Analele Asociaţiunii« din 1880 (pag. 79) sub titlul »Şcoale superioare de fete«:

»Bărbaţi Români! Să învăţăm din erorile, ca şi din exemplele bune ale altora. Să ne mărturisim şi noi păcatul. Prea suntem egoişti ori când e vorba de educaţiune şi învăţătură mai multă pentru fiecele noastre...»

Dar: »Nu noi vom fi aceia, cari să cerem cumva înmulţirea femeilor »filosoafe«, numite la Englezi şi Germani Blaustrumpf, care sară bucatele de câte două şi trei ori... Pretindem însă cu toată perseveranţa, ca să ne creştem femeii, care să fie, cum zice poporul, şi de rugă şi de fugă, şi de mamă şi de damă, să se învârtă cu cheile de brâu în bucătărie şi cămară, ca şi în saloane împrejur de oaspeţi; să ştie comanda în sfera activităţii lor femeieşti şi să poată aprezia vocaţiunea bărbaţilor trecuţi prin cursuri şcolastice de câte 10—16 ani, ajuşii în poziţiuni sociale, în cari cea mai înfricoşată pedeapsă ce i-s'ar putea dicta pentru toate păcatele tineretelor sale, ar fi ca să tragă după sine câte-o consoartă, care să stea ca o mută tocmai în societăţile cele mai alese, în care este chemat a funcţiona sau a-se prezenta bărbatu-său; căci apoi în cazuri de acestea să nu ne mirăm, dacă

camerei un proiect de lege asupra votului universal. Hinc illae lacrimae...

Față de aceste atacuri neblejnice, Kristóffy a publicat în ziarele cinstite o declarație, în care restabilește unele adevăruri din timpul când a fost ministru, iar față de atacurile personale declară, că a intentat proces de calomnie contra voicosului »Bud. H.«

»Zeit«, din Viena și »Az Ujság« din Budapesta au anunțat zilele aceste, că Iusth, Kristóffy și Battyány au înaintat un memorandum comun M. Sale, în care se arată calea, pe care s-ar putea ajunge la descurcarea situației de azi. Știrea aceasta se desminte însă. În deosebi Kristóffy n-a făcut, nici n-a aderat la vre-un memorandum trimis M. Sale. El stă de-ocamdată departe de politica militantă și așteaptă în liniște, ca politica democratică inaugurată de el să străbată în cercuri largi.

În »Vi'ág« un domn Erdélyi Victor relevază cazul cu constituirea Reuniunii agricole din Zarand, proiectată de un inginer forestier din Brad, Mihalus și la care au participat mai mulți Români, în frunte cu d-l prof. Dr. Pavel Oprișa.

Când s-au lansat prospectele pentru aceasta Reuniune, iscălite și de d-nul Dr. Oprișa și alți Români, li s-a spus d-nului Oprișa, prin ziarele noastre, că nu face bine, când se aliază la o lucrare comună, fie și economică, — nu cu inginerul Mihalus, ci cu ceilalți șovinisti, căci aceștia vor folosi și Reuniunea economică pentru scopuri de maghiarizare!

Cele ce au urmat, ni le spune acum d-nul Erdélyi. Adunarea de constituire s'a ținut în 16 Febr. c. prezidată de d-l Dr. Oprișa. Fondatorii au recomandat în comitet 25 economi și învățători români și 5 Maghiari. Primpretorele, care era de față, a văzut în aceasta trădare de patrie și au ales în comitet 20 Unguri, în frunte cu el, ca prezident și numai câțiva români «de dragul păcii». Noul comitet a hotărât să tipărească îndrumările populare ale Reuniunii numai ungurește și apoi le vor împărți între economii români. Dacă aceștia nu vor înțelege boabă din ele, e treaba lor, pentru-ce nu învață ungurește.

Partea cea mai mare a Românilor s'a retras dela Reuniune și au rămas numai câți-va, de hatărul d-lui Mihalus, — așa ne spune d-l Erdélyi.

Noi întrebăm pe d-l Dr. P. Oprișa, ce zice la toate aceste? Perzistă și pe mai departe pe lângă »frățietate«?

Aviațiunea română.

— *Primul aviator român, inginerul A. Vlaicu la Blaj.* —

Cu prilejul serbărilor culturale, cari vor avea loc în Blaj la 28, 29, 30 August st. n. obștea românească va avea rara fericire de a se desfăta în zborul aviatorului nostru A. Vlaicu, care a ținut să înalțe nimbul serbărilor prin zborul său cu aparatul cel mai nou construit după sistemul propriu. — Zborul inginerului Vlaicu va fi un frumos gest în pervazul serbărilor jubilate a culturii române. Români de pretutindenea, grăbiți a fi martori al acestui triumf al științei române. Nu întârziati a a răsplăți cu obolul vostru nizuințele și jertfa ce aduce un fiu al neamului și țării noastre pe altarul științei universale.

Spre orientare avizăm P. T. public românesc, că zborul va avea loc în a doua zi a serbărilor: Marți în 29 August sau la caz de timp nefavorabil Miercuri în 30 August st. n. între orele 5—7 d. a.

Bilete de participare de persoană :

1. Loc	I. 10 cer.
2. »	II. 5 »
3. »	III. 2 »
4. »	IV. 1 »

Anunțările să se facă necondiționat până la 25 August, ca comitetul aranjator să poată lua măsuri pentru trenurile de lipsă, trimițându-se de-odată prețul biletelor la adresa : Ioan F. Negruțiu jun. inginer, Blaj (Ba'ázsalva).

Comitetul aranjator.

N. B. Gazetele românești sunt rugate să publice acest anunț în proximal număr și în numerii consecutive.

Din Turda.

— *Serbări culturale. — Noile despărțăminte ale Asociațiunii.* —

Avântul îmbucurător ce l-au luat în timpul din urmă despărțămintele Asociațiunii din toate părțile s-a resimțit și în ținutul nostru. Precum s-a scris deja, despărțământul vechiu al Turzii constător din peste 100 comune a fost organizat din nou și încă cu un rezultat îmbucurător, intru cât în loc de un despărțământ vast și greoi de stăpănit culturalicește, s-au format patru despărțăminte bine rotunzite și de bune mâni ocrotite.

Despărțământul mamă al Turzii restrăns acum la 30 comune din imediata apropiere a centrului și-a ținut adunarea generală în comuna Tritiul de sus în ziua de 6 August.

Comitetul despărțământului reprezentat prin directorul Iuliu C. Vlăduțiu, secretarul Dr. V. Moldovan, cassarul Iosif Costin și bibliotecarul Nic. Rațiu apoi membrii Dr. George Popescu și Dr. George Pățăcean, au sosit în comună la 3 oare p. m., unde au fost găzduiți la preotul din loc Valer Bugner și la proprietarul I. Suci. Din Turda au mai participat d-nii L. Trif și I. Borza. Din împrejurime și depărțări am remarcat pe d-nul Dr. Sânpalean

prof. de teologie din Blaj, Dr. I. Serbu cand. de adv. apoi preoții : Marcu din Bel, I. Pop din Urca, Groze din Coc, Bugner din Tritiul de jos, Socol din Ceanumare și o mulțime de tineri, precum și dame și d-șoare.

În fața școalei comitetul a fost salutat de preotul local V. Bugner prin câteva cuvinte însufleșite.

A răspuns directorul I. Vlăduțiu deschizând totodată ședința bineventând poporul adunat în număr mare din loc, apoi din Tritiul de jos și din cerc. A urmat raportul secretarului Dr. V. Moldovan, care a tălmăcit pe graiul poporului scopul Asociațiunii, a făcut istoricul ei și a arătat calea de propășire în viitor.

Au urmat apoi rapoartele cassarului I. Costiu și a bibliotecarului N. Rațiu.

Toate acestea au fost date unei comisii spre censurare, care prin referentul său Dr. Serbu le-a aflat în regulă și a votat încredere comitetului însotindu-le de unele propuneri merituose, pe cari intru cât se vor dovedi esecutabile le va și esecuta la timp.

Comisia pentru înscrierea de membrii noi a raportat prin raportorul V. Bugner, că a încasat cu totul 162 cor. S-au ținut două prelegeri libere pentru popor. Una a d-lui Oct. Bugner teolog. abs. despre *lovărășii*, alta a d-lui Dr. I. Serbu despre cărțile funduare. Ambele au fost ascultate cu multă atențiune și conferențiarilor au fost răsplățiți cu meritate ovații.

S-au ales apoi delegați pentru adunarea din Blaj.

La 1 oară apoi directorul a închis ședința mulțumind tuturor pentru participare și interesul dovedit.

După ședință a urmat câte-o cină frugală în casele d-lui Bugner—Suci, iar seara la 8 oare a fost o reușită reprezentatie de diletanți.

S-a jucat cu multă dibăcie piesa »Moise păcurarul«, după care au fost o declamațiune și un monolog comic.

Păcat, că nu mi-am putut însemna numele diletanților și prin urmare las să refereze altul mai pe larg atât despre teatru cât și despre petrecerea animată care spun, că a durat până în zori de zi.

* * *

Noile despărțăminte încă dau semne îmbucurătoare de viață și voe de muncă.

Despărțământul nou al Ierei s-a constituit încă în luna Iulie, iar despărțământul nou înființat de pe valea Arieșului se va constitui în 20 Aug. în comuna Sălcua în cadrele unor serbări frumoase.

Urmează despărțământul al patruelea cu sediul în Măhaciu, ca să-și facă cât mai curând datorința despre ce nu ne îndoiim. Înainte într-o nobilă emulare!

Coresp.

Un răspuns.

În numărul 163 al mult prețuitei »Gazeta Transilvaniei«, învățătorul Dr. Ioan Cocișiu răspunde la recenziunea mea, publicată în Nr. 127 ca rectificare la o scrisoare a baronului Urs în Nr. 109. Vă rog să binevoiți a publica următoarele ca contrar răspuns :

Cu plăcere primiam răspunsul d-lui Cocișiu ca un îndreptător al greșelilor d-șă pretinde că le-aș fi publicat în forme cu adevărul, dar numai atunci, când mi-ar fi descoperit acele greșeli prin acte valabile însă nu așa numai de-a povestea că cum și când, apoi prin cine s'a regulat granița între Ardeal și România. Rectificarea făcută de mine se referă nu mai la formarea fondului de mondură fostului regiment de graniță I-ii română decât este întrebarea că la fondul acela contribuit-au foștii grănițeri cu orice, sau că s'a înființat exclusiv numai din venetele muniților revendicați? D-l Cocișiu clarifică afirmațiunea mea că: »fiecare gregar a contribuit cu câte 16 sfaști« ca neadevărată, eu însă mi permit a alătura spre constatarea adevărului următoarele documente în copii simple, însă la dorință pot a servi și cu originalele ori când*) : a)

a) Copia raportului comandantului de companie din 31 Maiu 1806, conform căruia au trebuit grănițerii să contribuie cu o sumă de 1200 fl. spre egalizarea mondurii.

b) Raportul aceluia comandant din 28 Decembrie 1806, din care apriat se constată cum că grănițerii au plătit pentru anumite specii ale monturei (papuci, mănuși, portope etc.) sume însemnate la fondul de mondură.

c) Tot comandatele de companie în 11 Iunie 1808 raportează comandai de batalion despre starea casei fondului de mondură, care se află în cassa companiei spre administrare.

d) În fine raportul comandantului de companie din 8 Decembrie 1808, prin care cere deslășire îndrumătoare, că atât sume de bani să predea din fondul de mondură ce se află în cassa companiei, pentru grănițerii din comuna Hărșeni, cari mai înainte încă aparțineau la compania Ohâb și care în anul 1808 s'au încorporat la compania a 10 Mărgineni. Combatele acestea, dacă poți de Cocișiu, căci iată a produc documente. De unde puteau pretinde Hărșenenii parte dela acel fond, dacă la înființarea aceluia nu ar fi contribuit succesive și ei.

Ai pretins ca să produc publicare de licitare a muniților revendicați, că sustineai că aceia sunt proprietatea comunelor dela companiile 2, 3, 4, 5 și 6. Iată produc copia publicării de darto Sibiu în lan. 1853 Nr. 1523/213 a fostului c. r. guvern militar și civil a marelui principat Transilvania, ca să-ți câștigi convingere cum că s'a esarendat pășunitul din acei 49 munți revendicați (nu 30 după cum spuneai din scrisoarea baronului) pe anii 1853 și 1854. Dacă munții aceia nu aparțineau regimului ca proprietate, atunci nică nu puteau fi meniți cu venetele lor spre

*) Documentele în copie sunt la redacția Red.

unii tineri își caută soții din alte națiuni precum nu avem drept să ne mirăm, dacă fiecele noastre tremură de frica unor pețitori trecuți prin școale, dară bădărani și brutali în purtările lor... Să nu ne mai ocupăm numai ca diletanți de creșterea femeilor noastre, ca să nu plătim odată cu viața noastră națională egoismul nostru etc.

Cuvinte de înțeles adânc din rostul înțeleptului nostru istoric.

Și cu toate acestea în adunarea generală a Asociațiunii din 1880, ținută în Turda, nici măcar amintire nu s'a mai făcut de propunerea din 1879, de a se înființa un institut pentru creșterea fetițelor române.

Dar a urmat anul 1881, un an bogat în fapte istorice, menite a mișca sufletul poporului român pentru o îndoită răvnă în năzuințele sale culturale și economice. Amintim unele din acestea.

În 12—14 Mai 1881 s'a ținut în Sibiu cea dintâi »Conferență generală a reprezentanților tuturor alegătorilor români din țările de sub Coroana Ungariei«, în care s'au înscris drepturile poporului român cu litere de aur în Cartea neamului, pentru care inima lui pururea va bate.

Îndată după această conferență însuflețită, anume în 10/22 Mai 1881, după-

ce cu două luni mai înainte, la 14/26 Martie, se proclamase Regatul României, s'a încoronat primul Rege al României, înțeleptul și viteazul Carol I cu coroana de oțel-făurită din tunurile luate dela Turci în războiul glorios dela Plevna. Acest eveniment epocal în viața regatului român, n'a privit decât indirect pe poporul român din țările de sub Coroana Ungariei. Dar intrucât a influențat și a ridicat încrederea și mândria în fiecare piept de Român, nu se poate spune în cuvinte.

S'a ținut apoi în Sibiu, tot în 1881 la 15/27 August, o strălucită expoziție agricolă și de industrie de casă, la a cărei cercetare s'a perondat lamura poporului român de pretutindenea.

Aranjarea acestei expoziții o inițiasă cu un an mai înainte »Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român«. Dar regimul de atunci a interzis Asociațiunii acest drept prin rescriptul din 26 Iunie 1881, Nr. 28,784, sub cuvânt că nu este îndreptățită după statutele sale să aranjeze expozițiuni.

În urma acesteia intelectualii români din Sibiu, au luat asupra lor ca particulari »continuaarea lucrărilor pentru expozițiunea română«, inițiată de Asociațiune. Au ales din sânul lor 15 membrii drept Comitet central de expozițiune, care con-

stituindu-se în 5 Iulie 1881, și-a ales prezident pe d-nul Partenie Cosma, directorul »Albinei«, secretar pe d-nul Eugen Brote, astăzi publicist în București și cassar pe fericitul Romul Petric.

Și s'a lucrat cu sfântă însuflețire, în adevăr : dela Vlădică până la opincă, încât în 27 August 1881 s'a putut deschide cea mai strălucită expoziție românească agricolă și de industrie de casă, ce s'a văzut vre-odată în sânul poporului român din Ungaria.

Arhiepiscopul și Mitropolitul de atunci, fericitul Miron Romanul, deși regimul interzise caracterul oficial al expoziției, a pus la dispoziția comitetului de aranjare rezidența sa de vară cu grădinile de lângă ea, unde s'a aranjat și s'a ținut impunătoarea expoziție. Iar exemplul Arhiepiscopului a electrizat inimile și curgeau ca ploaia obiectele prețioase pentru expoziție.

La această expoziție era, între cei dintâi exponenți, și Școala de fete dela Azilul Elena Doamna din București, cu numeroase obiecte din industria de casă a femeii române. Apretiatorii expoziției au găsit, fără excepție, nelintrecute, ba sublime aceste obiecte, care ocupaseră o secție întreagă a expoziției, fiind trimise anume la fața locului două profesoare pentru aranjarea și supravegherea lor.

Obștea era încântată de iscusința măestră ce se vedea în aceste lucrări. Iar expoziția română din 1881 n'a bătut decât o singură medalie de aur pentru premii, și aceea a acordat-o unanim Școala de fete dela Azilul Elena Doamna din București.

Acest moment a fost de adâncă învățătură pentru noi Ardelenii, Ungureni etc... Pentru-că nu știu dacă s'a scoare-o altă învățătură din expoziția dela 1881, aceea însă o știu cu deplină siguranță, că hărnicia femeii române și exemplul Școalei de fete dela Azilul Elena Doamna ne-a lămurit pe deplin ideea înființării unei școale superioare de fete pentru împrejurările noastre de dincoace și din aceea clipă, cei chemați nici că nu mai scăpat din vedere ideea, până la realizarea ei în condițiile posibile la noi.

La serbările expoziției venise și conducătorul azilului Elena Doamna din București : marele filantrop francez, generalul Davila, ca oaspele rezidenței metropolitane din Sibiu. Acest bărbat, în zelușă și de a sprijini orice acțiune culturală umanitară, s'a angajat încă dela acest prilej, la stăruințele d-nei Maria Cosma, prezidenta reuniunii femeilor române, să ne trimiță pe cea dintâi profesoare de limbă română dela azilul Elena Doamna. Astăzi să se adeverească și aici cuvintele istoric-

? De unde ?

să ne procurăm hainele pentru vară?

Numai la

GEORGE SZÖCS,

croitor român, în magazinul de croitorie modernă de bărbați dați comande

(în Brașov Str. Mihail Weisz Nr. 10.)

(în casele proprii)

dacă doriți a vă îmbrăca elegant și ieftin.

La mine în prăvălie se găsesc stofele cele mai bune de lână englezească și fabricate în țară și cea mai mare parte din acestea pot vinde sub prețul original. — Pentru croială bună garantez.

Binevoii a da o comandă de probă la mine, folosindu-vă de toate avantajile sus zise. Vvăzându-vă cu plăcere rămân cu stimă

GEORGE SZÖCS,

croitor de modă bărbătească și militară.

1440.1—10.

Recomandăm cetitorilor ziarului nostru, Magazinul de haine și Confeccțiuni de dame

I. ASCHER

Brașov, Strada Inului Nr. 26.

unde pot cumpăra de superioritate constatată **haine** pentru bărbați, băeți și copii, asemenea și pentru dame și fetițe: **Jachete, Costume de dame, Foi, Halaturi, Bluze, Jupoaie** etc.

Comande cu posta se efectuează complet cu rambursă.

Când se comandă, notați lățimea peptului, culoarea stofii și cam cu ce preț.

1148,7—100

Pentru ce nu convine se dau banii îndărăt.

Prafurile-Seidlitz ale lui MOLL

Veritabile numai dacă fie-care cutiă este provădută cu marca de apărare a lui A. MOLL și cu subscrierea sa.

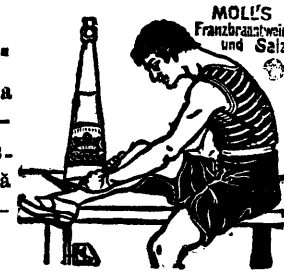
Prin efectul de leuire durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutății lor celor mai cerbicoase la stomac și pânțec, în contra cărcelilor și aerelei la stomac, constipațiunii cronice, suferinței de ficat, congestiunii de sânge, haemorrhodelor și a celor mai diferite bôle femeesci a luat acest medicament de casă o răsbândire, ce creșce meru de mai multe decenii încôce. — Prețul unei cutii originale sigilate Corône 2— Falsificațiile se vor urmări de cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabil numai dacă fie-care sticlă este provădută cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat), alină durerile de goidină și reumatism și a altor urmări de recedă. —

Prețul unei cutii originale plumbate cor. 2.—

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metodu cel mai nou, pentru cultivarea ațională a pelei, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei bucăți cor. — 40 b Cinci bucăți cor. 1.80

Fie-care bucătă de săpun, pentru copii este provădută cu marca de apărare A. Moll. — Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL Wien, I. Tuchlauben 9 c. și reg. furnisor al curții imperiale.

— Comande din provinciă se efectuează șilnic prin rambursă postală —

La deposite să se ceră anumit preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

eposit în Brașov: Victor Roth, farmacist.

O Damă

care ține mult la cultivarea pielii, cu deosebire pentru a înlătura pisturile și conserva obrazul și teint frumos, se spală numai cu

Săpun din lapte de crin marca „Steckenpferd“ de Bergmann și Comp. Tetschen a/E.

Se află de vânzare bucata cu 80 b. în farmacia, droguerii și parfumerii.

Nr. 9123/911.

Publicațiune!

Toți plătorii de dare de petitoriu orașului Brașov, care nu plătește dare de stat la stertul de an 6 cor. se provoacă prin aceasta ca până la 24 August 1911 la 12 oare a. m. negreșit să și plătească dare către stat și aruncurile comunale pe cartarul III căci la dincontră în sensul §§ 57—74 art. de lege XLIV din 1883, încasările se vor face pe calea de eșecție fără nici o considerare.

Brassó, în 16 August 1911.

Oficiul de dare orășenesc.

1547, 1—1.

Se caută o bucătăreasă

bună pe timp de 10 zile și anume dela 25 August până la 4 Septembrie st. n.

Informații la administrația Gazetei.

Apă de cură și răcoritoare de Borsek

regina apelor minerale cu acid carbonic.

Apă de izvor de Előpatok vindecă cu siguranță boalele de stomac, rărunchi, splină, ficat și fiere.

Isvoru Matild din Bodok cea mai curată și mai prețioasă apă acidă.

Apă sărată de Stoica. Apă de cură specială pentru diabeți.

Deposit principal la firma Theil L. & E. O. comercianți de ape minerale. Telefon 364.

Anunț de cantor.

Un tânăr cualificat de cantor, de religia gr. cat. caută un post de cantor.

Reflectanții să se adreseze la Alecsiu Sabadus în Batis, u. p. Rețteg comitatul Szolnok Doboka.

1546, 1—3.

Avis.

Se primesc imediat **2 ucenici** la măcelăria d-lui Vasile Oltean, măcelar, Brșșov târgul Cailor Nr. 12.

Tipografia Mureșanu Brașov

Târgul Inului nr. 30.

Biroul Tipografiei în curte et. I.

Telefon inter. nr. 226.

Aci se efeptuiesc toate comandele.

Acest stabiliment este arangiat din nou cu un bogat asortiment de material, cu cele mai frumoase și mai moderne corpuri de litere, provăzut cu toate mijloacele tehnice tipariului, astfeliu încât ne-a flăm în plăcuta poziție de a putea satisface pe terenul artelor grafice, și celor mai rafinate dorințe. Fără concurență, la nivoul recerut de timpul prezent s'a avântat Tipografia A. Mureșian, prin noua arangiere. Muncitori experți, puteri de primul rang. De acea ne este posibil a pregăti urgent și cu acurateță ori ce lucrare cât de extinse, opuri, Istorii, volume, monografii, și tot felii de lucrări cât de complicate la noi se efeptuesc prompt, cu febrilă iuteală, gust și frumșețe artistică, Prețuri modarate.

Ne rugăm pentru spriginirea binevoitoare prin dese comande.

Toate comandele, scrisorile, mandatele și banii, sunt a se adresa direct la

Direcțiunea Tipografiei A. Mureșian Brașov

TIPARUL TIPOGRAFIEI A. MUREȘIANU BRAȘOV.

IMPRIMATE, CĂRȚI, științifice, didactice și literare. — STATUTE, — foi periodice, Prețuiri curente, Protocele tabelarice, tot felii de Invitări la petreceri, logodnă, cununie, în colorii și simple, lucrări artistice eșecutate modern. Toa e comandele vor fi punctual, grabnic efeptuite cu prețurile cele mai convenabile.

Atelier de arte grafice stabiliment nou arangiat cu cele mai frumoase litere

LUCRĂRI PENTRU

bănci, Bilanțe, Libele de depuneri eșecutate artistic în toate culorile după dorință. Compturi, adrese Circulare, Scrisori, Firme, DIPLOME, GALANTERII, Bilete de vizită, Logodnă, Cununie, Necroloage. Tot soiul de tabele și anunțe prețuri foarte moderate. Cele mai moderne tipariturii comerciale.

Stabiliment de nou asorlat și arangiat cu cele mai bogate garnituri